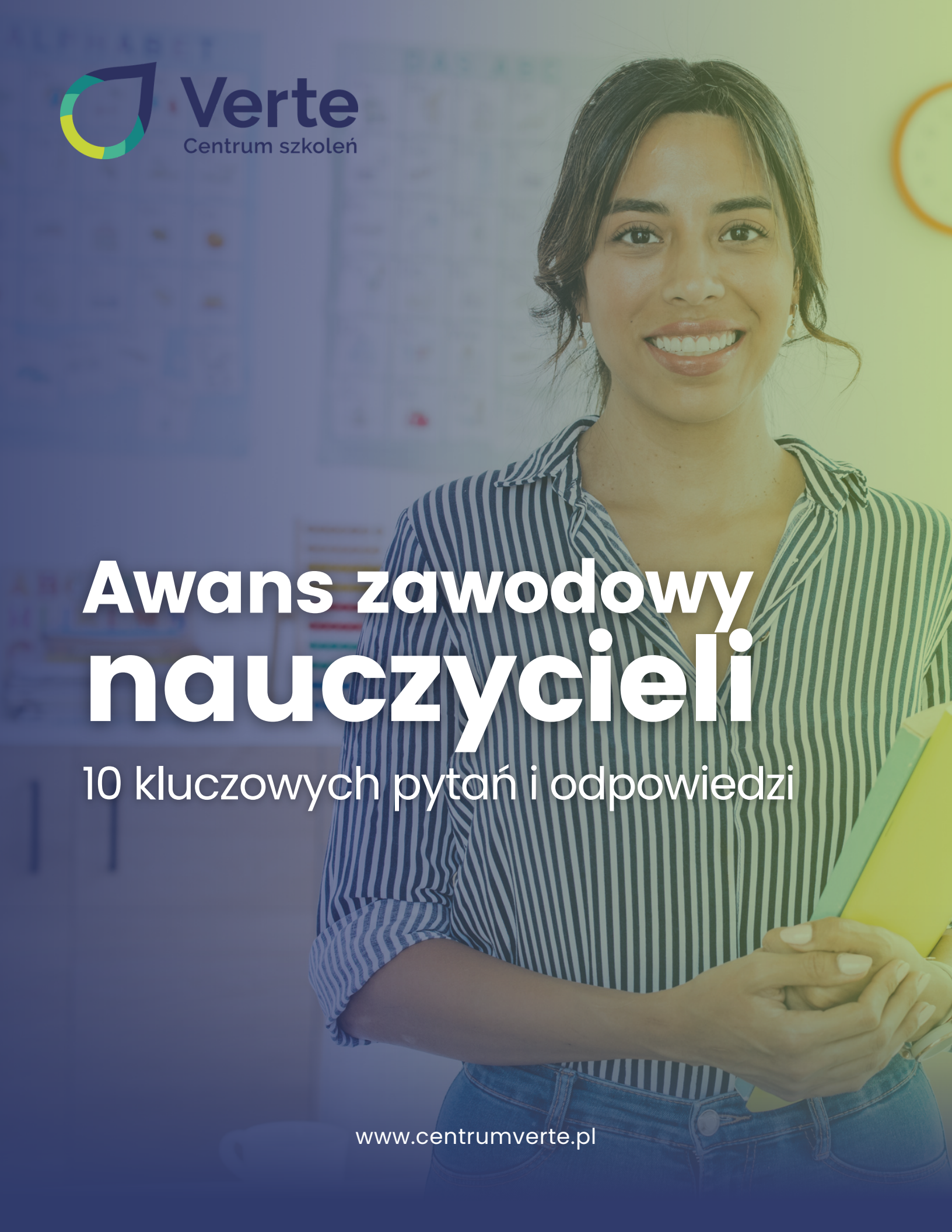

Awans zawodowy nauczycieli

10 kluczowych pytań i odpowiedzi

Materiał merytoryczny opracowała
nasza ekspertka –

Justyna Świder

**Radca prawny wpisany na listę Okręgowej Izby Radców
Prawnych w Katowicach.**

Specjalista z zakresu prawa cywilnego, w tym oświatowego
i samorządowego oraz administracyjnego. Biegle porusza
się w prawie pracy.

Absolwentka Wydziału Prawa i Administracji, a także
Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego
w Krakowie. Wieloletni pracownik samorządowy w sektorze
publicznym oraz autorka komentarzy eksperckich z zakresu
prawa cywilnego, oświatowego, administracyjnego,
samorządowego oraz prawa pracy.

Doświadczony szkoleniowiec i praktyk.

Zmiany w systemie awansu zawodowego nauczycieli wprowadzone w ostatnich latach spowodowały wiele praktycznych problemów interpretacyjnych po stronie dyrektorów szkół, pracowników kadr oraz samych nauczycieli.

Szczególne wątpliwości dotyczą przede wszystkim **zasad odbywania przygotowania do zawodu nauczyciela**, wymiaru zatrudnienia umożliwiającego rozpoczęcie ścieżki awansu, roli mentora czy skutków przerw w zatrudnieniu i nieobecności nauczyciela.

W praktyce, wiele pytań pojawia się również w odniesieniu do nauczycieli zatrudnionych „**na zastępstwo**”, osób pracujących jednocześnie w kilku szkołach oraz nauczycieli rozpoczynających pracę po wieloletnim doświadczeniu zawodowym poza oświatą.

Poniżej przedstawiamy odpowiedzi na **10 najczęściej pojawiających się pytań dotyczących awansu zawodowego nauczycieli**.

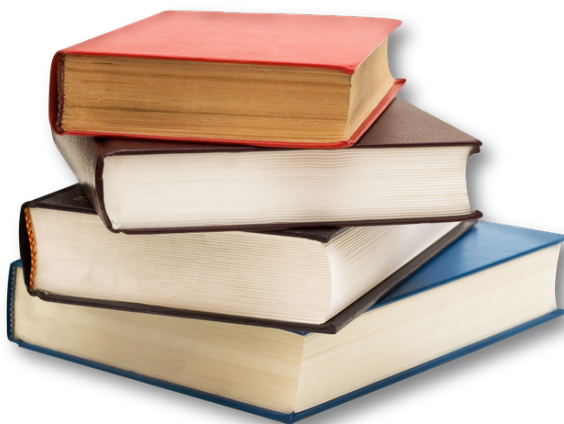

Czy nauczyciel początkujący musi realizować przygotowanie do zawodu nauczyciela od pierwszego dnia zatrudnienia?

To jedno z najczęściej pojawiających się pytań w praktyce kadrowej szkół. Wiele dyrektorów zastanawia się, czy przygotowanie do zawodu rozpoczyna się automatycznie wraz z zatrudnieniem nauczyciela, czy konieczne jest spełnienie dodatkowych warunków.

Co do zasady, **nauczyciel początkujący** rozpoczyna przygotowanie do zawodu z dniem nawiązania stosunku pracy, jeżeli został zatrudniony w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć oraz posiada wymagane kwalifikacje.

Nie ma przy tym znaczenia rodzaj umowy – przygotowanie może rozpocząć się zarówno przy umowie na czas określony, jak i nieokreślony. Kluczowe znaczenie ma natomiast wymiar zatrudnienia oraz faktyczne zatrudnienie na stanowisku nauczyciela.

Czy nauczycielowi początkującemu, który odbywał staż w niepublicznym przedszkolu i zakończył tam zatrudnienie, a następnie podjął pracę w szkole samorządowej na czas określony, przysługuje dodatek na start?

Tak, w określonych przypadkach nauczyciel może zachować prawo do dodatku na start.

Dodatek ten przysługuje nauczycielowi początkującemu odbywającemu przygotowanie do zawodu nauczyciela.

Sam fakt wcześniejszego zatrudnienia w niepublicznym przedszkolu **nie wyklucza prawa do dodatku**, o ile nauczyciel nadal posiada status nauczyciela początkującego i kontynuuje przygotowanie do zawodu zgodnie z obowiązującymi przepisami.

W praktyce konieczna jest jednak analiza:

- okresów wcześniejszego zatrudnienia,
- długości przygotowania do zawodu,
- ewentualnych przerw,
- statusu placówki,
- podstawy zatrudnienia.

Szczególne znaczenie ma ustalenie, czy wcześniejsze zatrudnienie skutkowało zakończeniem przygotowania do zawodu albo uzyskaniem stopnia nauczyciela mianowanego.

Czy dyrektor szkoły może upoważnić wicedyrektora do udziału w komisji oceniającej lekcję pokazową w ramach przygotowania do zawodu nauczyciela?

Tak, w praktyce jest to dopuszczalne, o ile odbywa się w ramach **kompetencji organizacyjnych** dyrektora szkoły.

Dyrektor może powierzyć wicedyrektorowi wykonywanie określonych czynności związanych z nadzorem pedagogicznym lub organizacją pracy szkoły. Dotyczy to również udziału w obserwacji zajęć prowadzonych przez nauczyciela odbywającego przygotowanie do zawodu.

Należy jednak pamiętać, że **odpowiedzialność za prawidłowy przebieg procesu oceny nadal spoczywa na dyrektorsze szkoły**. Wicedyrektor działa w takim przypadku z upoważnienia dyrektora i w zakresie powierzonych mu obowiązków.

W praktyce warto zadbać o odpowiednie udokumentowanie takiego upoważnienia.

Czy psycholog z przygotowaniem pedagogicznym, zatrudniony w niepełnym wymiarze czasu pracy, rozpoczyna ścieżkę awansu zawodowego nauczyciela? Jaki jest minimalny wymiar etatu wymagany do rozpoczęcia awansu?

Tak, psycholog szkolny posiadający przygotowanie pedagogiczne może rozpocząć przygotowanie do zawodu nauczyciela, ale wyłącznie wtedy, gdy został zatrudniony w odpowiednim wymiarze czasu pracy.

Minimalny wymagany wymiar zatrudnienia wynosi co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć. Jeżeli nauczyciel został zatrudniony poniżej tego progu, przygotowanie do zawodu nie rozpoczyna się.

Dotyczy to wszystkich nauczycieli, w tym również:

- psychologów,
- pedagogów,
- logopedów,
- pedagogów specjalnych.

W praktyce, błędne ustalenie momentu rozpoczęcia przygotowania do zawodu może powodować późniejsze problemy przy ustalaniu terminu oceny pracy i przystępowania do egzaminu na stopień nauczyciela mianowanego.

Czy nauczycielowi początkującemu, który posiada 12 lat stażu pracy poza zawodem nauczyciela i został zatrudniony na podstawie umowy zawartej na dwa lata szkolne, można skrócić okres przygotowania do zawodu?

Co do zasady, długość zatrudnienia poza oświatą nie stanowi samodzielnej podstawy do skrócenia przygotowania do zawodu nauczyciela.

Przepisy przewidują możliwość skrócenia okresu przygotowania jedynie w określonych sytuacjach wskazanych w Karcie Nauczyciela.

Kluczowe znaczenie mają tutaj wcześniejsze okresy pracy nauczycielskiej, a nie doświadczenie zawodowe zdobyte poza zawodem nauczyciela.

Oznacza to, że nawet wieloletnie doświadczenie zawodowe poza oświatą nie daje automatycznie prawa do skrócenia przygotowania do zawodu.

Dyrektor szkoły powinien każdorazowo analizować indywidualną sytuację nauczyciela oraz dokumentację dotyczącą jego wcześniejszego zatrudnienia.

Czy nauczyciel zatrudniony w dwóch szkołach, który w żadnej z nich nie osiąga 1/2 etatu, ale łącznie spełnia ten próg, może rozpocząć przygotowanie do zawodu? W której placówce powinien zostać wyznaczony mentor?

Tak. W sytuacji, gdy nauczyciel jest zatrudniony w kilku szkołach i w żadnej z nich nie osiąga wymaganego minimalnego wymiaru 1/2 etatu, ale łącznie spełnia ten próg, możliwe jest rozpoczęcie przygotowania do zawodu nauczyciela na podstawie skierowania wydanego przez kuratora oświaty.

W takim przypadku należy wystąpić do właściwego kuratora oświaty z wnioskiem o wskazanie szkoły, w której nauczyciel będzie odbywał przygotowanie do zawodu. Kurator analizuje łączny wymiar zatrudnienia nauczyciela oraz warunki organizacyjne i wydaje skierowanie do odbywania przygotowania w konkretnej placówce.

W szkole wskazanej przez kuratora wyznacza się mentora oraz prowadzi dokumentację dotyczącą przygotowania do zawodu nauczyciela. Placówka ta odpowiada również za dokonanie oceny pracy nauczyciela w ramach zakończenia przygotowania do zawodu.

Czy zmiana szkoły w trakcie przygotowania do zawodu nauczyciela powoduje konieczność rozpoczęcia awansu od początku?

To pytanie bardzo często pojawia się w praktyce, szczególnie w przypadku nauczycieli zatrudnionych na czas określony albo podejmujących pracę w kilku placówkach.

Sama zmiana miejsca zatrudnienia nie oznacza automatycznie konieczności rozpoczynania przygotowania do zawodu od początku.

Kluczowe znaczenie mają:

- długość przerwy w zatrudnieniu,
- ciągłość odbywania przygotowania,
- spełnienie warunków dotyczących wymiaru etatu,
- dokumentacja potwierdzająca dotychczasowy przebieg przygotowania.

Nowy dyrektor szkoły powinien przeanalizować dokumentację z poprzedniej placówki i ustalić, czy istnieją podstawy do kontynuowania przygotowania do zawodu.

W praktyce, niezwykle istotne jest prawidłowe przekazywanie dokumentacji pomiędzy szkołami.

Czy wielokrotne, długotrwałe nieobecności nauczyciela związane np. z chorobą i urlopami macierzyńskimi wpływają na konieczność rozpoczęcia awansu zawodowego od nowa?

Co do zasady, nie każda przerwa powoduje konieczność rozpoczynania przygotowania do zawodu od początku.

Przepisy przewidują określone limity nieobecności, których przekroczenie może skutkować odpowiednim wydłużeniem przygotowania do zawodu. Jeżeli jednak nieobecności mieszczą się w granicach przewidzianych przez przepisy, nauczyciel zachowuje możliwość kontynuowania rozpoczętego przygotowania.

Dotyczy to w szczególności nieobecności związanych z:

- chorobą,
- urlopem macierzyńskim,
- urlopem rodzicielskim,
- urlopem wychowawczym.

Każda sytuacja wymaga jednak indywidualnej analizy długości i rodzaju przerw.

Czy nauczyciel początkujący zatrudniony na zastępstwo ma obowiązek rozpoczęcia przygotowania do zawodu nauczyciela? Jeśli tak – od którego momentu?

Tak. Nauczyciel początkujący zatrudniony na zastępstwo również rozpoczyna przygotowanie do zawodu nauczyciela, jeżeli spełnia warunki określone w przepisach.

Kluczowe znaczenie ma:

- posiadanie wymaganych kwalifikacji,
- zatrudnienie w wymiarze co najmniej 1/2 etatu,
- faktyczne wykonywanie obowiązków nauczyciela.

Przygotowanie do zawodu rozpoczyna się z dniem nawiązania stosunku pracy spełniającego wskazane warunki.

Nie ma przy tym znaczenia, że umowa została zawarta na zastępstwo.

W praktyce oznacza to konieczność wyznaczenia mentora oraz prowadzenia dokumentacji związanej z przygotowaniem do zawodu również wobec takich nauczycieli.

Czy nauczyciel początkujący może jednocześnie realizować przygotowanie do zawodu i korzystać z długotrwałych zwolnień lub urlopów?

To jedno z częściej pojawiających się pytań po zmianach przepisów dotyczących awansu zawodowego.

Co do zasady, przepisy dopuszczają możliwość kontynuowania przygotowania do zawodu, mimo występowania określonych usprawiedliwionych nieobecności. Należy jednak pamiętać, że dłuższe przerwy mogą wpływać na wydłużenie okresu przygotowania.

Dyrektor szkoły powinien na bieżąco analizować:

- długość nieobecności,
- ich charakter,
- wpływ na realizację obowiązków nauczyciela,
- konieczność przedłużenia przygotowania do zawodu.

Szczególne znaczenie ma prawidłowe dokumentowanie okresów nieobecności oraz terminowe aktualizowanie dokumentacji kadrowej nauczyciela.

Podsumowanie

Awans zawodowy nauczycieli po zmianach przepisów nadal budzi wiele praktycznych wątpliwości. Najwięcej problemów dotyczy obecnie zasad odbywania przygotowania do zawodu nauczyciela, ustalania minimalnego wymiaru zatrudnienia, skutków zmian miejsca pracy oraz wpływu nieobecności na przebieg awansu.

Dla dyrektorów szkół i pracowników kadr kluczowe znaczenie ma bieżące monitorowanie sytuacji nauczycieli początkujących oraz prawidłowe dokumentowanie wszystkich czynności związanych z przygotowaniem do zawodu.

Prawidłowe stosowanie przepisów pozwala uniknąć błędów organizacyjnych i kadrowych, które mogą skutkować problemami podczas kontroli lub postępowań dotyczących uzyskania stopnia nauczyciela mianowanego.

Chcesz dowiedzieć się więcej?

Sprawdź nasz aktualny harmonogram
i dołącz do szkoleń prowadzonych przez
najlepszych specjalistów!

Centralny Rejestr Umów (CRU)
– nowe obowiązki jednostek
systemu oświaty i CUW

[Zobacz więcej](#)

**Weryfikacja i potwierdzanie
raportów SIO** – jak skutecznie
sprawdzić oraz jak poprawić
raport potrzeb oświatowych
SIO w 2026 r.?

[Zobacz więcej](#)